Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
M. Emin Kanlıürk
Merhanesi:
Nuruosmaniye Caddesi
No. 54 — İstanbul
Tel: 23900

15
OCAK
1952
Çarşamba
Sayı: 22

Devlet Nüshası

İşçi HaKKı

SİYASİ MÜSTAKİL GAZETE

Sıhhıdlık her ayın 1 inde ve 15 inde çıkar

Başyazarı: Kemal SÜLKER

Yıl: 1 — Fiyatı 10 Kuruş

"En hakiki mürşid ilimdir.,,
Kemal Atatürk

Dedikodular ve Gazetemiz

Her kötü niyetli kimselere ilk ve son cevabımız budur

Yazan: Kemal SÜLKER

Her topluluk arasında olduğu gibi işçi ve sendikalar arasında da dedikodu düşkünlerine rastlamaktayız. Ötedenberi türlü sebeplerle çeşitli dedikodularla karşılaştık. Bu arada bir Amerikalı sendikacının raporu hakkında neşredilen iki yazı üzerine dedikodu gazetesi faaliyetini arttırdı. Kulaktan kulağa iftiralar savruldu. Bir gazetede çıkan bir fikra, bazı şahısların elinde bir allah olarak kullanılmak istendi. Bizimle alâkası ala mevcut olmıyan ve kimi kasdettiğini bilmediğimiz o ithamkâr yazının muhatabı güya bizmişiz gibi davranıdlar. O yazinin muharriri ile arkadaşlık etmekte olduğumuzu görmemezdiler. Bizi gözü görütmek, yıpratmak veya kendi şahsî menfaatlerinin âleti yapmak sevdasına düşenler bir iftiranın mutlaka galebe çalmasına gayret sarfettiler.

Sendikalar Birliği üyelerinden bir arkadaş geçenlerde bize 13 Eylül 951 tarihli Kudret gazetesinde İsmail Aras imzasiyle neşredilen bir yazıyı gösterdi.

— Siz komünistliklе itham ediyorlar. Cevap vermediğinize göre bu ismadı kabul etmiş olmuyor mu-sunuz?» diye sordu. O yazıyı o dakikaya kadar görmemiş ve okumamıştık. Zihinlerde beliren bir tereddüdü izale etmek için ilk ve son defa olarak bu dedikodular ve bu isnadlar üzerinde durmak istedim.

Kudret gazetesinde çıkan o dört satık yazıda bir Amerikan sendikacısının raporunu tenkid eden yazılar yüzünden «İşçi Hakkı»nın bilerek veya bilmiyerek komünizme âlet olduğu iddia ediliyor ve o yazı Rusiadan okmağına yağ sürmek şeklinde gösteriliyor.

Hemen belirteyim ki bu satırların muharriri, bilerek veya bilmiyerek yabancı bir devletin siyasetine âlet olmayacak şekilde ve uyanık bir Türk vatandaşı ve bir Türk fikir işçisidir. Kulaktan dolma bilgiye değil, ilmin ışığı ve realitelerin aydınlığı altında olayları görmek ve anlamak için bilgisini arttırmağa çalışır. Vatanperver, milliyetçi ve inkılâpçıdır. Ne ko münist propagandasını, ne de Rus ayağıdır. Yazılarımızda bazı kanunların aksaklığını belirtiyor, işçilerin istirabına tercüman oluyor, bazı tenkidlerde bulunuyorsak bu, memleketimiz, hürriyeti ve istiklâli için canımızı fedaya hazır olduğumuz gücü vatanımızı sevdiğimizdendir.

İstiklâl ve hürriyetimizden sıfatlı «jinde kıvranan, işsiz dolaşan, cahilliğin karanlığında yuvarlanan, ıstırapar edilen tek vatandaş bulunmasın. Yardımcısı her türlü istikbali arttan, bu istikbal bereketi karşısında başkasına sevgi ağzı kimselere rastlamasın. Millet olarak refaha kavuşmuşsak, ilerlemiş ülkelerin servetlerini arttırmak ha hasına değiklarını kaybetmesin, din ve nimetlerine doymadan toprağa göçmesinler.

İlk nüshamızda da belirttiğimiz gibi «İşçi Hakkı» işçiden yanadır ve bir sınıf olarak sadece işçileri müdafaa edecektir. Çünkü iş verenler, müdafaaya muhtaç durumda değillerdir. Bu yüzden bize türlü isnadlarda bulunanlara son sözümüz şudur:

Hiçbir mahkûmiyeti olmıyan vatanperver, milliyetperver, inkılâpçı Türkleriz. İşçi sınıfının emrindeyiz. Ne komünist propagandacısı, ne emperyalist uşağı, ne de şu veya bu devletin ajanıyız. Kîtle olarak doğduk, Türk milletinin refahını sağlamağa çalışarak öleceğiz.

Bundan ötesi lâfügüzafter. Bu sütunları şahsımız için kullandığımızdan özülüyor ve okurlarımızdan özür diliyoruz.

Yabancıticaret gemilerinde gemici ve ateşçiler bizdeki kadar ucuza çalıştırılmıyor

Deniz iş kanunu bir an evvel çıkarılmalıdır!

Türkiye Gemi adamları Sendikası Başkanı Abdurrahman Benlioğlu, deniz işçilerimiz ve deniz iş kanunundan neler beklediği hakkında gazetemize şu beyanatta bulunmuştur:

«— Gemi adamlarının fikir işçisi olmakla beraber aynı zamanda beden işçisi vasfını da haiz olduklarını söylemekte hatâ yoktur. Filhakika kaptan seyrüsefer emsaında ve limanda gemisini emniyet ve selâmetle idare için düşündüklerini tatbik hususunda maiyetine emir ve direktifler vererek yalnız fikrini kullanan bir iş adamı gibi görünürse de denizde geminin mevkîini tâyin için ketterizler, makine telgraf, ve sekotanı kullanmalar ve puvula

(Devamı 3 te)

Gemi Sanayii İşçileri Sendikası ücretlere zam talebinde bulundu

İşçiler, pahalılık karşısında geçinemediklerini bildiriyor

İstanbul Gemi Sanayii İşçileri Sendikası, üyeleri adına topluluklarda iş ihtilâfı çıkarmağa karar vermiştir. Sendikadan bildirildiğine göre; işçiler bugünkü hayat şartları ve almakta oldukları ücret yüzünden çok müşkül durum dadırlar. Fazla mesailer de kaldırıldığından geçim daha da güç leşmiştir. Esasen 949 yılı Haziran ayında bareme intibak için yapı-

(Devamı 3 te)

"Yeni Hamle,, ye uzun ömürler dileriz

Türkiye Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikaları Federasyonu (Teksif) orgamı olmak üzere şimdilik 15 günde bir «Yeni Hamle» adında bir gazete neşrine başlanmıştır. Değerli yazılarla çıkan bu kardeş gazteye uzun ömürler diler, okurlarımıza da tavsiye ederiz.

Üç hafta önce kış sezonu yapan lâstik fabrikaları

Topçularda Abdullah Binatlı Lâstik Fabrikasında çalışan evki Tenekeci, iş verenin kış sezonuna üç hafta önce başladığını, bu yüzden üç haftalık yevmiyelerini alamadıklarını bildirmektedir. Bu işçi, içyönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden fabrika sahibinin Bölge Çalışma Müdürlüğünce mahkemeye verilmesi gerektiğini söylemekte ve bolgenin bu hususta hiçbir teşebbüse geçmediğini belirtmektedir.

Alâkalıların nazarı dikkatini celbederiz.

DARILMACA YOK

İki keşif ve bir teşebbüs

Bir Alman bilgini Gazhane dumanlarından petrol yapmış, heykelini dikiyorlar. Bir İngiliz plâs tikten şimendifer tekerleği yapmış, olmuş milli kahraman. Bir Amerikalı naylonun amca çocuğundan yanmaz, eskimez, su geçmez elbise yapmış; olmuş milyoner. Bize gelince; 952 ye iki mühim keşifle girdik de yaprak bile kımıldamıyor: Kimya sanayiini altüst eden bir kâşifimiz nerdeyse kafasını uçuracağa. Salyangozdan süt istihsal ediyoruz. İnekler gatlasın patlasın!

Verem haftasının sonunda Tekel Bakanı işçilere müjdeliyor: Fazla mesaiye devam. Yahu diyor

(Devamı 3 te)

Şimşek

Maden ocaklarında çalıştırılan mahkûmlar ve hür işçilerimiz

Değirmisaz Kömür İşçileri Sendikası Cezaevinin o bölgeden kaldırılmasını istiyor ve sebeplerini açıklıyor

Şahsî işlerde çalıştırılan mahkûmlar

Değirmisaz (Özel) — Garp Linyitleri İşletmeleri Değirmisaz Kömür İşletmeleri Sendikası şu hususları belirtmektedir:

Bu muntıkada beş yüz mevcutlu bir ceza evi bulunmaktadır ve mevcudiyetinin başlıca sebebini de, bu

(Devamı 4 te)

Paşabahçe şişe ve cam işçilerinin ücreti

Paşabahçe Şişe ve Cam İşçileri Sendikası ile Hakem Kurulunu müracaat etmiş ve ücretlere zam talebinde bulunmuştu. Hakem Kurulunun verdiği kademeli zam kararı Sendikayı tatmin etmemiştir. Bunun için karara Sendika tarafından itirazda bulunulmuştur. Yüksek Hakem Kurulunun Sendikayı haklı göreceği ümit edilmektedir.

Bir işçi mümessili işverenin ücret indime teklifini işçilere kabule çalışmış!

On tütün işçisi bu yüzden işten çıkarıldı

Hacı Hasan Kozluca tütün deposunda çalışan işçilerden bir grup, gazetemize gelerek şu şikâyette bulunmuşlardır:

«— İşveren, piyasada iş ol-

(Devamı 4 te)

Türkiye Tekel İşçileri Federasyonu teşkili için İzmirde ilk adım atıldı

Dört Tekel Sendikası bir birlik kurdu ve diğer sendikalarla temasa karar verdi

İzmir, (Özel) — Şehrimizde mevcut Tekel Sendikaları arasında mühim bir toplantı yapmışlardır. Toplantıda Tekel Sendikalarının birleştirilmesine ve Türkiye Tekel İşçileri Federasyonu teşkili için teşebbüse geçilmesine karar verilmiştir. Şehrimizdeki dört Tekel Sendikasının kurduğu birlik Yönetim Kuruluna dört sendikadan üyeler seçilmiştir. Birlik kardeş sendikalara bu husus-

(Devamı 4 te)

Bize göre:

Kalifive işçi ve iş ehliyeti

Münip Koçoğlu

Bir memlekette sermaye hareketleri istikrar bulmamışsa, bir memlekette oturaklı sanayi sermayesi kurulamamışsa, sermaye hareketleri iş ehliyetini haiz olmaktan uzaksa, kalifiye işçinin manası olur mu?

Bizde sermaye hareketleri kayıktır, zayıftır, şahsidir, yüksek kârcıdır. Bir kısmı rekabetli kundakçılık, birleşmeyi tuzakçılık sayar. Bugün mütehâhit, yarın ihracatçıdır. Akşam pamukçu ertesi gün bakarsınız asfaltçı. Fabrikayı satmış tarla alır, tütün tarlalarını satar kenevir fabrikası kurar. Kendisine muayyen bir iş sahası tesis edemediği ve tuttuğu sehada ısrarla ve bilgiyle çalışmayı göze alamadığı için kapkaçıdır.

Evlâdiyelik diyebileceğimiz sanayi tesisleri bizde parmakla gösterilir. Halbuki ve bilhassa sanayi sermayesi oturaklı ve uzun vâdeli olmayı âmirdir. Böyle olmadığı için de anarşik bir bünyesi, müteredditt ve dar bir görüş zaviyesi vardır. Bu yüzden umumisi bir tarafa mevzil ve ürizi en ufak sarsıntılarda gümbür diye yıkılır, böyle olmasa bile ticaret sermayesinin tahakküm ve heveslerinde macera arar, mütemadiyen tekerlenir, homurdanır. Bizde böyledir. Diğer sanayi memleketlerinde milli ekonomiyi tâyin eden unsur sanayi sermayesidir ve bu sermaye lüzumlu bulunduğu ticaret sermayesini bir yardımcı olarak kullanır ve ona istikamet verir, ondan kredilenir ve onu garantiler. Biz de ise bunun tamamiyle aksi vâriddir.

Sanayicinin modern ücretiye intibak etmesi şarttır. Bizde bakkaklıktan fabrikacılığa, rantiyeden şantiyeye, müteahhitlikten sanayiciliğe intikal edecek olan yalnız sermaye olmuyor. Sermayedar olan bakkal veya müteahhit sarı defteriyle şantiyenin veya işletmenin başına oturuveriyor. Karpuz sergisi veya pamuk tarlası idare eder gibi makineyi, makine tekniğini ve bu tekniğin bilhassa mühim olan ticaret kolunu idare etmeye kalkıyor. Müessese gecekondulukten, sermaye anlayışsızlıktan başı boş, karışık ve başarısız bir hale geliyor.

Dükkândan yazıhaneye, atölyeden fabrikaya, dar pazardan geniş pazarlara yönelmek istidadında bulunan sermaye şahıslıkten kurtularak gayri şahıslığa, şirketleşmelere, toplanmaya, kuvvetlenmeye, uzun vâdeye ve modern bilgi ile silâhlanmaya mecburdur.

Ve yine bu yüzdendir ki bizdeki «kâr normasın» başka memleketlerle mukayese kabul etmiyecek kadar yüksektir. Sermayeye mâmulünü iş hacmini geniş letmek, ciro kabiliyetini arttırmak için değil de «bir seferde o lan olsun» zihniyetiyle kullanır. İş yok dediği yer kârının yüzde

(Devamı 3 üncü sayfada)

Sendikaların doğuş sebepleri ve korporasyonlardan ayrılan bariz ve mühim vasıfları

— 2 —

YAZAN **Kemal KARPAT** (Avukat)

On sekizinci asırda Fransa büyük inkılâbiyle hürriyete kavuşmuş, bu hürriyet yalnız Fransada kalmayıp diğer memleketlere de yayılmıştır. Bu inkılâbın siyasi kısımlarını bir tarafa bırakırsak, Fransız inkılâbı, büyük bir kısmı ile iktisadi emniyeti ve gelişmeyi korumak istemekteydi. Her şeyden evvel mülkiyet esasları teminat altına alınmak hedefi gudulmuş ve bunda muvaffak olunmuştur. Deniz ve kara ticaretinin artması yeni mem leketlerin keşfi ve bunların iptidai madde zenginliklerine rağmen hiç endüstriye malik olmamaları garbi Avrupa memleketlerini kütle halinde istihsale sevk etmiştir. Neticede büyük bir endüstri doğmuştur. Böyleye sendikayı meydana getirecek ana sebep vücut bulmuştur. Çünkü artık sermaye ile emek tefrikı yapılmıştır. Teşeb - bus fikri emek ve sermaye tefrikini zarurî kılmış, birini öhdesinde bulunduran şahısla diğerini öhdesinde bulunduran şahıs ayrı ayrı ve modern manada simî olarak tarih huzuruna çıkmıştır. Teşebbüs sahibi, maliyet fiyatiyle satış fiyatı arasında kabil olan en büyük farkı istihdaf eder. Bu durum karşısında işçi ücreti sosyal karakterini kaybedip mücerret, objektif, iptidai madde ve saire gibi maliyet fiyatı arasına girer. Rekabet karşısında ilk zarar görecek işçi ücretidir (3). Zira, işçi kütlesi bu durum karşısında fakirleşmiş ve kendisini korumak çarelerini aramak lüzumunu duymuştur. Sermaye ile emek arasında bu noktadan zıddiyet bulunması işçilerin, hattâ işverenlerin teşkilâtlanmalarını icabettirmiştir.

Tarihe göz atacak olursak görürüz ki:

Modern işletmenin ruhu ve liberal çapin ana umdesi olan kâr düşüncesi bunun zamanlarında fabrikalarda çalışanlara yol verilmesini icabettiriyor. İşçiliğe karşı mücadele etmek ve bu gibi hallerde yardım temin edecek bir teşekkülde lüzuru vardı. Ekonomik zaruretler karşısında işçiler teşkilâtlanmak lüzumu duydular. (4). İş hayatının doğuracağı tehlikelere karşı korunmak lâzımdı. Çalışan ve ana faaliyeti vücut emeğine inhisar eden işçi, fikri bir kalkınma ihtiyacını da duydu.

İşçi olarak şuurlanmasını sağlıyacak ve kendisine her yönden yetişme ve gelişme şartlarını hazırlayacak bir teşkilâta muhtaçtı.

Endüstri inkişaf ettikçe ve İşçilik tehlikeleri genişledikçe gayri müsait ekonomik ve siyasi sistemler karşısında kuvvetlenmek, hak iddia edebilmek arzusu başladı. Muayyen bir sınıf zaviyesinden menfaat müdafaalarına girişmek zaruretî vardı (5). Sermayenin artmasını ana gaye edinen kapitalist zihniyet karşısında emeğin sosyal karakterini belirtmek ve ona göre mu amele edilmesini istemek en şiddetli ihtiyaçtı. İnsan hayatının, ve ailenin yegâne geçim kaynağı olan emek kıymetlendirilmeliydi. Ekonomik olan bu âmiller ve iş çi menfaatlerini korumak arzusu, sendikanın doğuşuna sebep oldu.

Bazı mükelleflere göre sendikanın doğuşunu sebep kendilerine yeni bir şekil veren ailevi teşekküllerin mevcudiyetlerini ifâme arzusudur. (6). Bazılarına göre ise grupların devlete karşı müdafaa inhinâlarını sağlamak arzusudur (7). Fakat çeşitli sebepler arasında en mühimi, işçilerde sendikalar teşekkül eden patrona ve devlete karşı kendini müdafaa istegidir. Netekim Andre Marchal, «Le mouvement syndicol en France» adlı eserinde bunu etraflıca belirtir. Bu mülâhiln etütlinden anlaşıldığına göre sendikanın doğşunda işçilerin, müşterek hareket etmekle menfaatlerini sağlayacaklarını hissetmeleri dediği, aynı zamanda bunu bilmeleri rol oynamıştır ve görülmüştür ki, bütün kanuni yasaklara rağmen «en dahilde Fransada yaşamış ve nihayet kendini hukukan kabul ettirmiştir. 1880 de sendikalar kanununun ilk projesi hazırlanırken gerçekde sunî bir belirtilmiştir.

«Sendikerdeleri Pariste ve vilâyet lerde sendikat ismile tanınan işçi ve ya patronlardan müteşekkil teşekkül ler meydatar. Burada aynı mesleğe taallûk eden o meselelerin alâkada eden meselelerle mücadele ve hüc ümdiye kadar hiç bir karşılaşmalıga sebep olmamışlardır. Çalışma hürriyetine daima hürmet edilmiş ve bildiğimiz gibe sendika yasamaların kararlarına ilâve olmamıştır. Bu gibi ve bunlar sıda cebren kabul ettirilmemiştir (8).

Nihayet bir ihtiyacın mahsulü olan sendika Fransada 1882 de kanuni şekle intikal etmiştir.

İhtilâlci sendika doktrinlerini bir tarafa bırakacak olursak şunu ide et etmek mümkündür :

Sendika kapitalist bir rejimde işçiyen ve işçi arasındaki fiil musavatsızlığı görmemeğe çalışan teşekkül dür. Hâkim devlet içinde müstakil sendika, meşru farkları ifade eden, kendisine mahsus hususiyetleri bulunan, müşterek olmak yaşıyan ve ortaklaşa muhtariyetli bulunan bir organizmadır. Sendika serbest olarak birleşen bir müstakil grubu ifade eder. İş kolu bir teşkilâtı bulunur. Modern ekonomi devrinin zarurî bir teşekküldür (9). Meşhur Arture Labriol'aya göre sendika sınıf liberalizmidir.

Sendikanın ne anladığımızı Duguit'den bir tarifle izah edelim:

Muayyen bir cemiyete tâbi ve sosyal iş bölümü vasıtasile ifa ettikleri iş yüzünden aralarında alâkı münasebetler bulunan fert grupmanları.

Çıkarmak istediğimiz netice şudur: Sendika mahiyeti icabı devletlerdan kaldırmak gayesinden uzak bulunup ve bir sınıf menfaatini korumak yolu teşekküldür. Kendisine kanuni haklar verilmediği takdirde bazı cebri hareketlerine tevessül ettiği görülmüştür. Fakat meşruiyeti tanındıktan sonra gayelerini kanun yolları ile tahakkuk ettirmeye çalışmış ve otoriteye tâbi olmuştur. Sendikanın fert hürriyetlerine karşı gelmesi ve fert üzerine cebir kullanması iddası varit olamaz. Çünkü, sendika bir teşkilâtlır ve ancak fert hayatının muayyen bir sahasına inhisar eder. Fert sendikaya girmesi ve çıkması tamamen ihtiyarî olan bir yerde tahakkum bahis mevzuu değildir. Gerçi sendikalar yaptıkları kollektif iş mukavelelerini ancak sendikaya dahil olanlara teşmil ederler, bundan da ferdin menfaatlerine halel gelmiyeceği tabidir. Zira kollektif iş mukavelelerinin dalma işçi lehine olduğunu uzun bir tatbikat göstermiş bulunmaktadır.

Kaldı ki, işçinin sendikaya girmesi her bakımdan lehine olan bir keyfiyettir. Ve sendika tahakkûm için değil, müdafaa için meydana gelmiştir. Müdafaa saltarlarının çekilmek ise grup umumi menfaatı bakımından uygun görülemez.

Önce de belirttiğimiz gibi sendika eski ve yeni korporasyonlardan tamamen farklıdır. Bu fikrimizi izah için eski korporasyonların karakteri ve vasıflarının bugünkü bünyesi ile karşılaştırarak kısa hâtlarla belirtelim:

a — Korporasyon işçi ve işveren bir arada toplardı. Bunda dinî ve ahlâkî unsurlar müessir olurdu. Sendika ise yalnız işçiyi veya yalnız işveren bir araya getirir. Sendikada din bahis mevzuu değildir. En mühim gaye, ekonomiktir.

b — Korporasyon emeği ve sermayeyi bir arada bulundurur. Sendika ise emeği yalnız sermayeyi müdafaa eder.

c — Korporasyon bir istihsal orga nizasyonudur. Sendika istihsal gayesini güdmez, istihsal kıymetinden kendine daha büyük pay çıkarmağa gayret eder.

d — Korporasyon bir öğretim müessesesidir. Fakat modern çağın eseri olarak vasfına işçiyi içine alır. Her ne kadar bazı hallerde mesleki öğretim mevzuu olursa da sendikanın ana gayesi bu değildir.

e — Korporasyona herkes girmez inhisarcıdır. Sendika ise aynı branşda çalışan her usta ve çırak durumundaki işçiye veya işverenlere aktı fıdır.

f — Korporasyon ilk iptidai cıkıs ma usullerinin icabettirdiği mahset sahalara inhisar eder. Sendika ise modern sanayiin doğurduğu ve memleket ve hattâ kıt'alara şamil bir organizasyondur.

g — Korporasyon bir imtiyaz müessesesidir. Halbuki sendika hiç bir imtiyaz almamış, hâlâ mücadele ile kazanılmış bir haktır (10).

(3). François Perroux'nun adı geçen eseri.

(4). Léo verac-Le Mouvement syndical, Paris 1913, sayfa 86 ve devamı.

(5). İtalo Mario Sacco Storia del Sindacalismo, Torino 1947 Sayfa3.

(6) Mauris Hauriou, Précis de droit Constitutionnel, Paris 1929.

(7) Leon Duguit, Traité de droit Constitutionnel, Paris 1923.

(8) Esmein, Eléments de droit Constitutionnel, Paris 1921.

(9) Olivero Olivetti, il sindicoles-

ma come filosofia e come politica Milano 1924.

(10) Bu hususta Vital Rosa 1905 de bir zarap koopıraşyonu yapmak istiyenlere verdiği cevap mühimdir.

Hukuk KÖŞESİ

Basın işçileri kanunu tasarısı

Yazan: *Halûk Barış* (Avukat)

Çalışma Bakanlığının geçen içerisinde Basın İşçileri Kanu tasarısını yeniden gözden çirmek üzere Başbakanlıktan ri aldığını iştitik. Meclisten çirmekte bir hayli geç kalm olan bu tasarı üzerine bu ve ile bir kaç söz söylemek istiyo

Sabık Cumhuriyet Halk Pa si iktidarının Çalışma Bakanı ni Şemseddin Sirer'in idare devrinde «özel teşebbüs müs demleri hakkında» olmak üz basın işçilerini de içine alan dukça geniş, şümullü bir kan tasarısı hazırlanmıştı. Filhak İş Kanunu, birinci maddesinde rinci fıkrasında verdiği işçi tanımı le bedenen veya bedenen ve ren çalışmağı işçiliğin esas un ru olarak aldığından, fikri çalışması bedenen çalışmasına bağ gelen ve binnetice işçi sayılma müstahdemlere iş kanun tat edilememektedir. İş Kanunu temin ettiği himayeden mah kalan bu kimseler için hazırlan tasarının tenkidi şimdi lüzum dır. Ancak biz şu kadarını sö yebiliriz ki bu eski tasarı bu tü tı tasarıya nazaran çok da şümullü ve geniştı. Son tasarı dece basın mensupları için hazı lanmakla memleketimizde bi kabarık bir yekûn tutan diğe kir işçileri ve müstahdemlerı kanununun himayesinden tü tutmuş ve bu surette sosyal haksızlığa sebebiyet vermiştı

Bu mühim eksikliğine rağ tasarı hiç olmazsa basın mens larını sevindirecek şekilde ha lanmış olsaydı...

Biz bir hukukçu sıfatiyle b sarıdaki noksanlıklar ve hak lıklardan bir kaçına temas et istiyorum.

1 — Mevzuubahis basın işç tasarısı 20 küsur maddelik bi susi kanun tasarısıdır. Bu gö göre bir iş mekanizmasının tün teferruatını kavramasına lmesine ve muhtemel anlaşm lıkları halledici yollar göster mesine imkân yoktur. Bunu çın, hukukun esas kaidesine hassa iş kanununun hükümle nin tatbik edileceğini kabul e si gerekirdi. Nitekim eski fikr çileri tasarısı iş kanunu bakan dan bunu geniş ölçüde yaptır tı. Halbuki son tasarı 22 nci m desinde gazetecilerin 3008 sa lı kanununun nakıdan ve diğe hallerde unsurlu kanunların nin tatbik edileceğini kabul e lemekle bu imkânı bilhassa ortadan kaldırmıştır.

2 — Tasarı şimdiye kadar ışımış olanlara bir muktesep

(Devamı 3 üncü sayfada)

Sendikamızın Ülküsü

(İstanbul Basın Teknisyenleri Sendikası)

Sendikamız, daima çalışmak mecburiyeti karşısında kalan işçilerin hakszlığa uğramaması için daha iyiden çareler bulmaya, onları hakkın dürüsayı kesitine gaye edinmiştir.

Gerçekten işçi, insanlığın temiri bo yunca ekonomi kötü görülmüş, haklari her yerde çiğnenmiş ve aleyhinde bulunulmuştur. Fakat asil işçi bü tün bu hareketlere göğüs germiş, her yerde hakkını müdafaa etmek için çalışmış ve torunlarına bugünkü imkânları kazandırmıştır.

İşçilerimiz neden bu zamana kadar kendilerini işçi yuvası olan sendikadan uzak tutmuştur? Şüphesiz ki, bu hayat pahalılığı, sıhhî durumlar ve patronun daimi, baskısından ileri gelmektedir. İşte, sendikamız demokrasi cephesinde yer alan işçilerini bir çatı altında toplamak için uğraşmakta ve çalışmaktadır.

Dünyanın dört bucağına yayılmış olan sendikacılık çalışmaları arasından tam bir verim, sağlama bir ahenk kurulması için de bu sendikalar bir federasyon, bir birlik ve bir kon federasyon altında toplanmışlardır. Biz, sendikacılık fikrini bütün işçilerimize aşılamak, zaman Türkiye çapında bir federasyona gideceğiz ve bunu da başaracağımıza inanıyoruz.

Basın teknisyenleri sendikası, son zamanlarda çalışmalarını yorulmak bilmez yönetim kurulu azalarının gayretleri ile bir kat daha hızlandırmıştır. Sendikamın dört çalışma kolu vardır, bu miktar zamanla çeşitli kolların ilâvesile artacaktır. Bu kolların her biri kendi çalışma alanlarında sendikacılık fikrini yaymak için gayret sarfetmektedir. Biliyoruz ve görüyoruz ki, bir çok hakszlıklar işçilerimizi hırpalamaktadır. Ancak, bunları bugün değülse, yarın önliyeceğimize inanmaktayız ve bunun için de çalışmaktayız. Biz, hiçbir yıldırıcı kuvvet dâvamızdan vazgeçirmiyecektir. Hak ve hukuku herşeyden üstün tutacağız. İşçilerimizi bu günkü çalışmalarımızla fikren ve ruhen sendikacılık davasına inandırıp, «Adam sen dev sözünü inha edip onların bu dâva için çalışmalarını destekliyeceğiz»

Sendikacılık ülkesinin yayılması ve yer tutması hususunda, sendikalar arası her gayreti, sevinçle destek lediğimiz meydandadır. Biliyoruzki, işçiler için elinden gelen her gayreti esirgemiyeceğine emin olabilirsiniz.

Necmettin Eroğlu
Basın Teknisyenleri Sendikası
Sekreteri

Basın işçileri kanunu tasarısı

(Başlarafı 1 inci de)

tanımamakla hangi mes'ut güne kavuşacağımızı henüz bilinmiyen meriyet tarihinde bütün basın mensuplarını henüz işe başlamış gibi kabul etmektedir. Halbuki muktesep hakların bir geçici madde ile tanınması tasarıya ilâve edilecek bir geçici madde ile pekâlâ mümkündür. Bu ise bugünkü basın mensuplarını korumak için zaruridir.

3 — İş kanununda işçiler için kabul edilen kıdem tazminatı hakkı basın mensuplarına tanınmamıştır. Fikir işçilerinin bir kısmını teşkil eden basın mensuplarına bu hakkın verilmemesine biz hiçbir sebep göremiyoruz. Bu durum iş kanunları arasında bir tenakuz, bir adaletsizlik örneği olacaktır.

4 — Tasarının maddelerine gelince:

İşveren tarafından akdin feshedilmesi bağlığını taşıyan 4 üncü madde ihbar şartından istifade edebilmeleri için müstahdemlerin fasılasız olarak 5 sene çalışmış olmaları şartini koymuştur. Bu müddet o kadar fazladır ki bu hükümde hâtıa hiç düşünülmeden yazedilmiş gibidir. Bizce iş verene ihbar mükellefiyetinin tahmili tecrübe müddetinin bitmesinden hemen sonra olmalıdır. Bu farz iş kanununun hükümlerine de uygun düşecektir.

5 — Tasarı 9 uncu maddesinin 1 ve 2 No. lı fıkralarında müstahdemin gerek başka bir müessese kurulunu ve gerekse başka bir basın müessesesinde çalışmasını mutlak surette iş yerenin izinne tâbi kılmakla âdeta çalışma hürriyetini tahdit etmektedir. Bu hususun biraz yumuşatılmasının bu günkü şartlara daha uygun düşeceği muhakkaktır.

6 — Yayın suçuyla mahkûmiyet halinde özel hesap bağlığını taşıyan 14 üncü madde aynen şöyledir:

«Mensup olduğu bir mevkutedeki bir yayın dolayısiyle bu mevkutenin mes'ul müdürüyle beraber hürriyeti tahdit edici bir ceza ile mahkûm olan gazeteci altı ayı geçmemek üzere ücretini almakta devam eder.»

Bu maddede bizim tenkit etmek istediğimiz nokta muharririn gazete yüzüncü mahkûm olduğu hürriyeti bağlayıcı ceza 6 dıyadan fazla olması halinde mahkûmiyetin müddetince neden uzatılmıştır müstahak görülmeyişidir?

Kusurun münhasıran muharrire ait olduğu hallerde söylenecek birşey yoktur. Fakat kusurun mu terafık olduğu hallerde mahkûmiyet de 6 aydan fazla ise bu madenin muharririn mağduriyetine sebep olacağı aşikârdır.

Netice olarak şunu söyleyebiliriz ki tasarı bütün bu vurulan ve aflaklıları tamamen uzaktır Temennimiz, Çalışma Bakanlığının iş kanununun himayesinden mahrum kalan bütün fikir işçilerine şamil mükemmel bir tasarı hazırlıyarak bir an once Buyük Millet Meclisine getirmesinden ibarettir.

İki keşif ve bir teşebbüs

(Başlarafı 1 inci de)

lar biz yeremi istemiyoruz, ücretlere zam istiyoruz. Bakan cevap veriyor: Fazla mesaiden cimrilerden fazla para geçer, daha iyi yer ve içersiniz. Bunun verem neresinde!..

Oldu iki: Salyangozdan sütü, fazla mesaiden verem ağzı!

Devlet gahal teşebbüse: Önden sen yürü ben arkadan dayanırım diyor. Aman efendim ne haddimizde siz buyurun diyor. Siz buyurun, hayır siz buyurun. Hikâye malûm. Bu gidişle ikisi de gözbelerine kadar ak sakal olacak ve sonra rahmi maderden pişi-i en zara şerefsuzluc olacaklar. Ne lüzum var, be biradet! İkiniz el ele, kol kola, sarmaş dolaş, içli dışlı, senli benli yürüyüversenize..

Yabancı ticaret gemilerinde gemici ve ateşçiler bizdeki kadar ucuza çalıştırılmıyor

(Başlarafı 1 de)

tashihinde mıknatısları yerlerine yerleştirmeler, dümen çevirmekte serdümene yardımlar, dümen sakatlığını tamir için uğraşmalar bedeni hareketleri için elde mesaiyiletmeler olduğuna göre bu bakımdan kaptın beden işcisi olarak telâkki edilmemesi mümkün değildir. Her denizci memleketde olduğu gibi bizde de gemi adamlarıyle iş verenler arasındaki hukukî münasebetleri ve sosyal yardımlaşmayı düzenlemek maksadiyle bir sendika kurmak tesebbüsünde bulunsa kaptan sınıfının beden işcisi sayılıp sayılmıyacağı aşikârdarken tereddüterini mucip olmuş ve ancak esaslı münakaşalardan sonra tereddüttler bertaraf edilebilmiştir. Gerçekten gemide bilfiil vazife alıp denizde çeşmiyenler için bu mesele üzerinde kolayca bir karar alınabilmesi ve edilmiyeceği şüphesizdir. Gemi makinistlerinin beden işcisi oldukları ise hiç söz götürmez. Makine tesisatını bürosundan idare eden modern gemilerde makinistlerin bile bakım ve tâmirat işlerinde bedenen faaliyette bulunmamalarına imkân yoktur. Yalnız gemi adamları değil maişetlerini denizde çalışarak temin eden motörcüler, mavnacılar, kayıkçılar, küçükler ve sürücüler deniz işcisi olduklarından memlekette büyük bir yekûn teşkil eden bu işçi kütlesinin hukukî durumunu bir kanunla sizamlamak mühim bir ihtiyaç halinde bulunmaktadır. Şimdiye kadar ticaret denizciliğimizin devlet eliyle yapılması sebebiyle zararın artmasına mâni olmak için bu ihtiyaç görmemişlerken gelinmiş, deniz ticaretinin kısa içcinne nisbetle sarıh hakkardan mahrum kalmıştır. Mer'i İş Kanunu umumiyet itibariyle günlük iş müddetinin sekiz saat olmasını ve bu müddetten fazla çalıştırılan için ayrıca ücret verilmesini, tâtil günlerinde işcilere yarım yevmiye tahakkuklunu, işcileri kazaya ve iltiyarlığa karşı sigorta ettirmek, ücretden cikarmaların kayıt ve şartlara bağlanmasını ve bu surette hizmeti temin altına almayı, hastalanmaların tedavisinş mekân ve müddetlerini verilmesini, izin ve bate zamanlarını medeni bir şekle sokulmasını emretmektedir Vâzı kanunun içinnıdı adalet esasına göre düşünüp meydana getirdiği hüküm ve kaydlarda yaşıyan işçi hukukunu korumak ileyi hayatın bunalttıçıkıtıraplarından korumak ve nihayet bu toplulıçı refaha ulaştırmaktır İş kanunumuzun tarifine göre işçi, bir iş akdi dolayısiyle başka bir şahsın iş yerinde bedenen veyahut bedenen ve fikren calışan kimsedir ve bu kanun günde en az on işçi calıştırmayı icap ettiren iş yerlerine ve buralarda çalışan işçilerle bunlara iş verenlere tatbik olunduğuna göre bir gemiinin iş yeri ve mürettebatının da işçi evsaf ve eraitini haiz olduğu hakikatine rağmen gemi adamlarımızın iş kanunu kumulunu tokulmacı olması cemiyette müsavetsizliğa yol acan antidemokratik bir olaydır.

Hele İş Kanununa göre sanayi, den sayılıcak ışler meyanda gemi işletmesi mevzuunun bulunmayışıne türlü türlü mahkme ve mekanizmaları, elektrik ve makinalı tesisatı ile bulunan gemilerdeki işlerin sanı, den sayılmamasın ne mantığın ne de akıl selimin kabul edemiyeceği menfi bir durumdur. Bu bakımdan bizce İş Kanunu deniz işcisi olan gemi adamını gümülüne almamakla yahuz bir tarafın yâni iş verenin menfaatini siyanet etmiş ve binnetice gemi adamlarının tertibini inkâr etmiştir. İctimaî cıdalet, iş yeri nerede olursa olsun işçiye seyyanen müsamele edilmesini âmirdir. Halbuki genıi adamlarımızın günlük iş müddeti tahdit edilmcdikten başka sekiz saaten fazla çalışmalar ve gece mesaileri için, ne prim ne ücret takdir ve tesbit edilmemiştir. Bu işçiler tâtil günlerinden istifade edemedikleri gibi iş devamları veyahut işden cıkarılmaları iş yerenin (armatörün) keyfine ve insafına bağlı olduğundan hizmet hukuku da teminat altına alınmamıştır. Ufak bir sebep vahut geminin tâmire çekilmesi mürettebatın, issiz kalmasına kâfidir Vazife esnasında hastalanan yahut sakatlananlar için iyeren tedavi masrafı ödemekle mükellef değildir. Işsz ve maaş mevzuları başlı başına birer iztırap kaynağıdır. Dünyada hiçbir milletin ticaret gemisinde gemici ve ateşçi bizimkiler kadar ucuza calışmaz. Bunların maaş istihkakları da muntazam verilmez, çoğu armatörden alacaklı durumdadır. Ne iş veren ne de devletin işçi sigortaları kurumu gemici adamlarını kaza ve tehlikelere karşı sigorta ettirmekle mükellef tutulmamıştır. Hiçbir armatör bu mühim ihtiyaca âlâka göstermemektedir. Hülâsa gemilerimizde iş verenle iş alan arasında hukuk kaidelerine uygun ve her iki tarafın menfaatini ayarlıyan ciddî bir iş mukaveleı sâ tedilememektedir. Zira iş veren böyle bir mukaveleye lüzum ve ihtiyaç hissetmemektedir. Bu ise ancak devletle bildirilen iş ücretlerinde Hayfa limanında batan Gücümerman şilebinde ölen kaptan ve tayfalarla gemi sahibi arasında bir iş mukaveleesi olmamasından ve bu fellâketzedelerin sigorta ettirilmediklerinden bu zavallı denizcilerin arkada bıraktıkları çoluk çocuklarına tazminat takdirî bittabi hâkimin vicdanî kanaatine terkedilecektir. Diğer taraftan gemi adamlarının masalarına esas olan bir baremin mevcut olmaması ve iş haemi bakımından gemilerde mürettebatın hakikî ihtiyaç kadrolarının lüzumsuz yere daraltılmış bu lunması ve geminin hayatî aksamının, irgat, demir ve zincirlerinin bakımlarına lâyıkıyle itina edilmemesi ve alâkadarların bu husustaki teşkâsûleri gemi adamlarının hayat emniyeti cihetinden hakikî endişelere sevketmektedir.

Deniz işlerinde ihtiyaç emsalinin kara işlerine nisbetle fazlaca tutulması lüzumunu ilmal edenleri dediğize can ve mal emniyetini, umumyan kanun yoluna dâvet etmek evvel beevvel devletin deniz ulaştırma sını idare ve işçi haklarını tapzimle mükellef olanlara terettüp eder. Aşık denizlere ve Okyanuslara açılan gemilerimizde seyir emniyetine ait vesaitin pek eksik veya ârızalarla malûl olduğunu salâhiyetli gemi adamlarımızdan esefle duyuyoruz. Gerek personel ve gerekse materyal bakımından ticaret denizciliğimizde görülegelen bütün bu aksaklıkların giderilmesini hâlen Çalışma Bakanlığında hazırlanmakta olan deniz iş kanunundan sabırsızlıkla bekliyoruz.

Kalifiye işçi ve iş ehliyeti

(Başlarafı 1 inci de)

nına indiğidir. Maliyetten, işçilikten, kaliteden herşeyden tasarrufa hazırdır. Gümrükleri duvar ister, liberasyona diş bile; ve işsiz, işçiye onu gösterir. Ücretleri dondurur ve kurar. Bankalar faiz hadlerini indiriyorlar mi? Bre ya Kredi imkânları genişliyor mü? Aferin Birisi çıkar da:

— Peki efendim efendi sende hiçbir şey dedişmiyecek mi? Şu kâr normasını hele bir yüzde beşe indir.»

Vay efendim memleket yıkılıyor.

Yerli malı kampanyası iş, gözel amma! Seni her gün kendi sahanda ve günde beş defa nakavt eden Fransız, Alman, İtalyan sa yısı kâr normalarının hiçbir zaman yüzde beşi geçmediğini neden görmek istemiyorsun?

Kendisi oturaksızdır. İşçilere oturak tasviye ediyor. İş ehliyetini bir kalifiye işçi dâvası olarak ele alanlar madalyanın öbür yüzünü nedense göremiyorlar. Madalya iki yüzlü bir bâtündür. Birisi ve bilhassa birincisi olmaz. Dan ikinciyi beklemek yağmur duasından farksızdır.

Yüzlerle meslek ve sanat mektebi mezunları meydanda. Dokuma; mozaik satıyorsa, makinist kahveci olmuşsa, elektrikçi şoförlük yapıyorsa kabahat işçinin mi dir? O tarhananın böyle olur bar hanası.

Sendikalar ne mi yapıyorlar? Onlar bir taraftan işsizlikle mücadele ediyorlar, bir taraftan da işçilik haysiyet ve ekmeğini sağlamlamağa çalışıyorlar. Sendikaların kalifiye işçi dâvasındaki rolü iş ise «kolleksif mukaveleı» lerin umumileşmesi, mütemamî hale gelmesi derecesine bağlıdır.

Gemi Sanayii işçileri

(Başlarafı 1 de)

lan zam, tahsisat kifayetsizliği ve âmirlerin yanlış tezkiyeleri yüzünden hiçbir işe yaramamıştır. Geçen sene Nisanın 25 inde çıkarılan iş ihtilâfında işçiler yüz de 50 zam istemiş, fakat Hakem Kurulu yüzde 20 zam vermişti. Bu defa işçiler adına hareket eden Sendika yeniden ihtilâf çıkarmış ve şu taleplerde bulunmuştur:

Saat ücreti 62 kuruşa kadar olanlara seyyanen yüzde 50, saat ücreti 64 ten 82 kuruşa kadar olanlara yüzde 40, saat ücreti 84 kuruştan 108 kuruşa kadar olanlara yüzde 30, saat ücreti 110 ku ruştan 144 kuruşa kadar olanlara yüzde 20, saat ücreti 146 kuruştan 188 kuruşa kadar olanlara yüzde 10 nisbetinde zam yapılmalıdır.

SENDİKANIN ÇALIŞMALARI

Sendika, içşilere çekisi 8 liradan odun temin etmiştir. Ayrıca birçok bakımdan Bakanlığa müracaatlarda bulunmuştur. Fakat Bakanlıktan en tez 5 ay içinde cevap alındığından şikâyetler ânlenememektedir. Sendika, deniz yolları kooperatifinin gıda maddelerini ucuza satın alması için teşebbüslere geçmiştir.

Büyük Hikaye

Bereketli Topraklar Uzerinde Yaşıyoruz

Tefrika No. 4

Yazan: Ruştu CEYHAN

Çoğunun dosta vardı. Ya rugan ve memiş bir Kütücü ya atelye yaşgündan biri, velhasıl sağ hayatlıydı herbaşı bir işçi. Dostlarla kaşla göz ile anlaşılır, uzaktan uzağa cilveleşirlerdi. Kız su içmeğe yahut helâya giderken çağlayan da peşinden çıkar. Yolda kıza lâf atar. Kızın gönlü varsa, gülüverir. Oğlan tekrar lâf atar. Kız gene güler, fakat cevap vermez ekseriya. Atelyeye dönülür. Atelyede kız arkadaşlarıyle fısıkos ederken, bir yandan da oğlana bakar bakar gülüverir. Oğlan adamakıllı yüz bulmuştur. Eli üçte gözü oynagtadır. Bu yüzden dalga geçer, ters iş yapar, şaşırır ve ekseriya İrgatbaşının sopasiyle kendine gelirse de, aş sonra tekrar dalar...

Bu arada kız bahane üstüne bahanene uydurarak, hellâ veya su içmeleri arttırır. Nihayet iş pişer. Oğlan saç tokası, gecik sakız, kağıtlı şeker, il ile kuşak gibi ufak ufak köstek ve iğlencelerendil alır, Şamatılısı, kebap ısmalaz.

Bu kızlardan çoğu daha göğüslerî kabarmadan gebe kalmağa mahkûm olurlar. Ana olurlar ve ana olduktan az sonra ya ölürler yahut gebe kalarak kınnimayacak kadar çirkinleşip, yahut yeni bir dost peşine düşen kocalarından bir tekme, başka, sonra daha başka kocalara, elden ele dolaşarak, en sonunda bahaları yaşında birinden karar kılarak veya soluğu genelevde alırlar. Geneleve düşmeyenlerden birçoğuya kimbilir hangi çiftlikte, pamuk tarlalarında çapa çapalarken atma veya güneş yurmasından bir deri bir kemik, genç yaşlarında ölür giderler.

Öğleye doğru Çırçır kütübi, iççi kartlarını delmeğe mahsus zımbası, puvantaj defteri, kulağının ardında kopya kalemiyle atelye kapısında görründü. Tüysüz, sarı, kuru, gençten biriydi. Yakası tüflüklemişi, havı dökülmüş paltosu içinde, donuyormuş gibiydi. Çetik hareketle atelyeyi gözden geçirirken, sol başta, makinesinin üstünde sarsıla sarsıla çalışan, bir taraftan da uykuyla mücadele eden Bosnalı kızı Güllü'ye gözü takıldı. Güllü'nün dişi yanında, ağzı paçça bir kız, beyaz başörtüsüne iyice bürünmüştü, üşüyordu.

Çırçır kütübi baştan birinci makineye sokuldu, Çeneninde kıllar bitmiş ihtiyar bir kadının kuru elinden kartını aldı, zımbaladı, defterine kaydediş, ikinci makineye geçti, sonra üçüncü, dördüncü... Genç kızlarla taze kadınlarla yanında fazlasıyla konuşuyor, şakalaşıyordu. En çok Güllü' nün makinesinde kaldı. Kızı güldürdü, utandırdı. O, Güllüyle dalga geçerken, öteki işçiler, makinaden makineye, kaşla gözle işaretleşiyor, onları gösteriyorlardı.

Kontrol sırası sözpürgeci kulağına geldi. Kızlar uzun saçlı süpürgeleriyle kâtibin etrafını aliverdiler. Sözpürgeci, söylüyor, kâtibi çeneye tutuyorlardı.

Süpürgeci Cennet, Kütübcü Kel Tahir'in dostu değildi amma, oğlan nın onda gözü vardı, epeydir peşindeydi. Cennet helâya, yahut su içmeye diye çıkınca Kel Tahir de peşinden. Ötünü keser, kızı tehdit ederdi. Bir gün evlerinin tam köşesinde kuturmuş:

Ulan Cennet, demişti eninde de benzinmişin, sonunda da!

Cennet'de:

Ört, diye terslemişti, kel it!

Tahir'de:

Eh, demişti, ben de Kel Tahir'sem Kel Tahir'sem bana ne?

Sana ne ha? Sen, yolunu şaşırt da gör...

Şaşırtırsan nolurmuş? Keyfimih kâhyası değilmiş ya!

Bakıcamı şaktatarmış uzaklasmıştı, Kâtibin Cennet'le «Angacas ya baş ladığına ustalara güren Kel Tahir, ye re tükürdü, kaşı dondurma pacasını çekti, sivdiği, kütü tapdığı förme kapmış sepetini yere bırakıb.. Bu sırada arkadan Hıdır yanına sokuldu:

Senincki gürbeyan mu, dedi, kâtip sen gene angaca geçiyor!

Kel Tahir:

Lan, dedi, şimdi Allah, kitap.. Tövbe estaferullah.. Bura angaca yeri mi, iş yeri mi?

İrgatbaşı'ya karşı sinirli sinirli gitti. Allahaliah.. Do-nu-yo-rum!

Do-nu-yom!..

Donuyom değil ayı oğlu ayı, donuyorum!

Diyemem ketib evendi, dilim dönmeyor!

İrgatbaşı:

Nefesini tüketme Hüseyin bey, de di, bunlar anlamaz kibar kelâmdan.. Bunlar somun buldu mu yer, nallıfatma budu mu....

Katıp, o sırada arka mağazalardan dönmekte olan Köse Hasan'ın yolunu kesti. Kâtibin yarenlik ettiğini anlamı Hasan kıkırtıyle gülerek, geçmek için zorladı. Katıp:

Ne sıruiyorsun lan, hıyar! dedi, ağza bak! Verese kartını!

Köse Hasan bıbbütün şaşaladı. Kâtıp bağırdı, çağırdı... Lâkin Hasan, kâtibin ne istediğini, niye kızdığını bir türlü anlamıyordu. İmdada İrgat başı yetişti:

Ne o Hüseyin bey, dedi, ne var?

Kâtip elindeki zımbayla Hasanın omuzuna vurdu:

Ayı oğlu ayı... Geçmiş karşıma siruiyor... Sabıkta kadeh tokuşturmuşsuz sanki... Türkçe anlamıyor musun? Kartını ver dedik!

Bu yeni geldi, dedi İrgatbaşı, bunlara yeni kart verecen... Bunlar üç arkadaş. Biri Kırma tabla'da, öteki Kirli koza'da...

Katıp derhal yumuşadı:

Öyle söylesene.. Senden kart istiyorum, yeni geldim, kartum yok kâtip bey desene... Adın ne?

Hasan...

Deftere yazdı,

Soy adın?

Hasan İrgatbaşı'ya baktı.

Ha? Soyadın ne?

?

Ulan ne yutkundu? Yok mu soyadın?

Yok vallaha evendim... Bizim köy yerinde âdet olmadığından...

Kâtip güldü.

Âdet olmadığından ha? Âdet olma dığından... Kanun nedir bilir misin sen? Ha? Nedir kanun? Yenir mi içilir mi?

İrgatbaşı'ya döndü:

İşte, dedi, insan suretinde hayvan. Cenabıhak bir alttan delmiş, sağ ten, kapmış koyavermiş...

Hasan'a döndü:

Bu öküz kafaları birakın artıkrakın.. Yirminci sarıdayız yirmi. Kanun demek yasa demek. Yasanın ilâtini mâdetini dinlemez, dundum mu "Her vatandaş bir soyadı mağa mecburdur.

Ağnadım evendi.

— Neyi?

Dediklerini...

Ne dedim ben?

Hasan gülüverdi. İrgatbaşı:

Yâni lâbiriz dedi.

Lâbimiz mı? Var ağam var... Bu koy yerinde Köseoğulları dirler!

Kâtip defterine Hasan Köse yazıyordu.

Öğlenin onbirine doğru üç arkadaşın üçünde de hayır kalmamıştı. İlâhazın Yusuf arasıra dinlenmek yahut bulmuşsa da, mağazanın bunlar tozundan harap olmuştu.

Köse Hasan'ı bıktıren, arkalığındaki sizan buz gibi kalmıştı. Üç İlâlerinde urperiyor, yüreği bitevi ürküyordu Pehlıvan Ali'ye gelince, onun oğlu tığı yer sıcaktı, üşümüyordu amma makina şakırtısı, toz... Aptesânesine b le gidemezsiniz. Âdet böyle diye kıdmıldamamıştı. İrgatbaşı da zarra e duğu için sık sık gelmiş, ille onu kontrol etmişti. Sıdığı öyle tutmuştu ki birinde kozalara coğdürmeyi dünmüş, lâkin aşağıdan gelen cuvallardan fırsat bulamamıştı.

(Devamı var)

Maden ocaklarında

(Baştarafı 1 inci de)

ceza evinden işletmeye yardım ve iş sağlamakbir.

Fakat, teessüf bildirelim ki, ismi geçen ceza evi bugünkü halile, kelimenin tam manasıyle, işletmeye olsun, bağlı bulunduğu Adalet Bakanlığına olsun, zarardan başka hiç bir faydası yoktur.

Bu kanaat ve görüşlerimizi şu şekilde açıklayabiliriz: İşletmeye yakın mesafelerde olan yirmiden fazla köy mevcuttur. Ve bu köyler arasında, dardan yüzünden, maişetini işletmede çalışmak suretiyle temin etmek zorundadırlar. Ancak mahkûm çalıştıran muntakamız bu köylülere bunu yapmakla beraber, iş almak için de bin naz göstermektedir.

Bununla beraber, cemiyetler kanunu hükümlerine göre mahkûmların Cemiyetlere girmesi yasaktır. Bu yazıda sendikamız beş yüz üye kaybetmektedir.

Diğer taraftan, işletme yüz kurusa çalıştırmakla iftihar duyduğu bu işçilerden yevmiye ve yüz kurusu ziyan etmektedir. Çünkü madenlik ve madencilliği omründe görmemiş, görme sini bırakmamış madenin ne olduğunu bilmeyen mahkûm işçilerin yanına, yevmiyesiyle birer kulfetten başka bir şey değildir. Sebebi ise mahkûmdur, çalışmaz, acemidir, çalışmasını bilmez, hele maden işlerine hiç de inkişaf edemezler. Bu işçiler bilhassa hafif işlerde, parada, sırada gündelerinin bitmesine çalışırlar, esasen bu tarz kaliteye işçi sınıfına gectik ileri, bir ise yarayacakları sırada ise tahliye olur giderler.

Hâl böyle iken, beş yüz mahkûmun mevcudunu karşılık tahminen, yirmiden fazla memur ve mustahdem kadrosu bulunan bu müdürlükte iş saati, tatil saati diye bir şey görülmemektedir. Günün muhtelif saatlerinde, memur ve mustahdemler, kahvelerde, caddelerde, evlerinde gölmektedirler. Görülmüyor ki, idare tam bir idaresizlik içindedir. Hükümdârlar mesai harici, sahat ve dakikalarıyle şahıslarını işlerini görmektedirler, onun bunun maiyetine sığınırlar.

Buraya kadar açıklandığımız sebeplerden dolayı çok yakın bir zamanda bu teşekkülün Tunçbilek ve Sönmez dan kalktığı gibi muntakamızdan da kaldırılmasını bütün sıkıntılardan, köylü ve işçi arkadaşlarımız namına rica ederiz.

(Y. G.)

Bir işçi öldü

Tavşanlı, (Özel) — Garp Linyitleri Tunçbilek İşletmesinde müessif bir kaza olmuştur. 22 Aralık 951 günü direk harmanına gitmekte olan Tevfik Yavuz idaresindeki 9 No. li dekovil virajı dönerken Tunçbilek ilkokulundan aldığı talebe ile dönen şoför Ahmet Demircan idaresindeki kamyonla karşılaşmıştır. Bu arada kancacı Mustafa Gürtek dekovile takılıyor arasında kalmış, bir ayağı kopmuş, bir ayağı da ağır yaralanmıştır. İşçi, kaldırıldığı hastanede vefat etmiştir. (M.Y.)

Bir işçi mümessili

(Baştarafı 1 inci de)

madığını ileri sürerek yevmiyelerimizi azaltmak istedi. Buna: «kış yevmiyesi» diyor. Dersunun işçi mümessili İbiş Aydınlardan da işverenin teklifini kabul etmesi mız için ısrarda bulundu. Biz İşçiler mümessili Bu sırada iş veren bize bir tasahhütname imza ettirmek için teşebbüse geçti. Bu tasahhütnamede şunlar yazılı idi: «Biz aşağıda isimleri yazılı İşçiler Hasan Kozluca deposunda çalışmakta olup işin hitamında hiç bir hakka sahip olmıyacağımızı imza ederiz.» Biz bunu da imza etmedik. Bunun üzerine bizleri (on işçi) işden çıkardı. İşçi mümessilinin bu hareketini üzüntü ile karşıladık.»

İnşaat işçileri

Ankara, (Özel) — İnşaat ve inşaat malzemesi İşta ve İşçileri Sendikası yönetim kurulu başkanı İken istifa eden (Mahmut Yavuzcan) dan sonra yeni idare kurulu aşağıdaki şekilde teşekkül etmiştir:

Başkan: Fazlı Sirel, başkan ve sekreter Tahir Öztürk; muhasip Yusuf Güngör.

Üyeler: Abdurrahman Yıldırım; Şevket Altınbaş, Satılmış Kaya, Ahmet Tok.

Kontrol heyeti: Mahmut Yavuzcan, Salt Dindar, Hamza Erşik, Rasim Kaya, Hüseyin Oburk.

Haller Meyva ve sebze Taşıma işçileri Sendikası Ana Tüzüğü

Geçen sayıdan devam)

YÖNETİM KURULUNUN YETKİ VE GÖREVLERİ

Madde 30 — Yönetim Kurulu sendikanın idaresini temsiliyetler kanunu 5018 sayılı işçi ve İşveren sendikaları ve sendikalar birliği hakkında ki kanunların hükümleri dairesinde yürütmek görev ve yetkileri vardır.

a) Sendikayı devlet dairesi, İşverenler ve diğer bil'umum özel ve tüzel kişiler nezdinde temsil etmek.

b) İşbu ana tüzüğün 10 uncu maddesinde yazılı teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak.

c) İş kanunu gereğince iş yerlerinde seçilecek işçi mümessilleri için sendika namına aday göstermek.

d) Sendikanın memur ve hizmetlerini kadrolarına göre istihdam etmek ve bunları lüzumunda değiştirmek.

e) Sendika bütçesindeki edenekleri tahsis olunan yerlerine sarfetmek ve sarfiyattan doğacak bütün sorumluluğu yönetim kurulu üyeleri olan 7 arasında müştereken ve müştelzeme yüklenmek.

f) Genel kurula arzolunacak bütçeyi, çalışma ve hesap raporlarını hazırlamak.

g) Sayman üyenin ensa 3 ayda bir hazırlayacağı hesap raporlarını gözden geçirmek, denetçilere incelettirmek ve onaylamak.

h) 32 nci maddede yazılı defterleri muntazaman tutmak ve dosyalarını tertip etmek.

i) Sendika mensuplarının kendi aralarında ve sendika ile iş verenler arasında karşılıklı dansıma, sayın ve sevgi sağlayacak ve sendika üzerinde zıbat temin edecek kararlar vermek

k) İşbu ana tüzük hükümlerinin ne

Türkiye Tekel

(Baştarafı 1 inci sayfada)

ta birer mektup göndermiştir. Bu suretle Türkiye Tekel İşçileri Federasyonu resmi, için ilk mühim ve hayırlı adım atılmıştır.

(Gelecek sayıda bu hususta geniş izahat vereceğiz).

KAYIP PASO

Fıstıkağacı ortaokulundan aldığım pasonu kaybettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

Sinif 1, No. 281
Aydın Ilgaz

İŞÇİ HAKKI

Haftalık Siyasî Mücadelî Gazete

Gönderilen yazılar geri verilmez.

Yıllık abonesi 320 kuruş
Altı aylık 200 »

İlân Tarifesi

Başlık 20.00 lira
Resmî ilânların bir santimi 2.00 »
Kongre ilânları 7.50 »

Doğum, nişan, nikâh ve düğün ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.

Basıldığı yer: Saka Matbaası

İşte, dedi, insan suretinde hayvan. Cenabıhak bir alttan delmiş, sağ ten, kapmış koyavermiş...

Hasan'a döndü:

Bu öküz kafaları bırakın artıkrakın.. Yirminci sarıdayız yirmi. Kanun demek yasa demek. Yasanın ilâtini mâdetini dinlemez, dundum mu "Her vatandaş bir soyadı mağa mecburdur.

Ağnadım evendi.

— Neyi?

Dediklerini...

Ne dedim ben?

Hasan gülüverdi. İrgatbaşı:

Yâni lâbiriz dedi.

Lâbimiz mı? Var ağam var... Bu koy yerinde Köseoğulları dirler!

Kâtip defterine Hasan Köse yazıyordu.

Öğlenin onbirine doğru üç arkadaşın üçünde de hayır kalmamıştı. İlâhazın Yusuf arasıra dinlenmek yahut bulmuşsa da, mağazanın bunlar tozundan harap olmuştu.

Köse Hasan'ı bıktıren, arkalığındaki sizan buz gibi kalmıştı. Üç İlâlerinde urperiyor, yüreği bitevi ürküyordu Pehlıvan Ali'ye gelince, onun oğlu tığı yer sıcaktı, üşümüyordu amma makina şakırtısı, toz... Aptesânesine b le gidemezsiniz. Âdet böyle diye kıdmıldamamıştı. İrgatbaşı da zarra e duğu için sık sık gelmiş, ille onu kontrol etmişti. Sıdığı öyle tutmuştu ki birinde kozalara coğdürmeyi dünmüş, lâkin aşağıdan gelen cuvallardan fırsat bulamamıştı.

(Devamı var)